

גליון מוגדל
לרגל י"ב חודש
להסתלקות רבינו
זיע"א

דוממות

גליון 164 שנה ד' פרשת תרומה תשע"ט

גליון שבועי לבני התורה

על הפרק

הרב
אברהם
ברנר

ופניהם איש אל אחיו

משה רבינו נצטווה בפרשתנו בעשיית הכרובים, שני כרובים העומדים זה לעומת זה, פורשים כנפים למעלה וסוככים בכנפיהם על הכפורת, ופניהם איש אל אחיו. וידוע מה שהקשו בגמ' (בבא בתרא זט, א) מהמובא בכתובים שהיו פני הכרובים אל הבית, ותרצו בגמ' שבזמן שישראל עושים רצונו של מקום, אף פני הכרובים בחיבה זה לזה.

כך היה בזמן הקמת המשכן והשראת השכינה בו, כך גם היה בזמן שהיו ישראל עולים לרגל, שהיו גוללים בפניהם את הפרוכת להראות להם את חיבתם לפני המקום. וכשחללה אין ישראל עושים רצונו של מקום, בא הדין לידי ביטוי אף אצל הכרובים, ונעשה נס והם הופכים את פניהם אל הבית, כביכול מרוחקים הם זה מזה, עם כל מה שהדבר בא לבטא...

וכבר הקשו הראשונים, היאך אם כן בשעה הקשה ביותר לעם ישראל, באותה שעה שבא צר ואויב בשערי היכל להחריבו, שעה נוראה שבאו גוים לטמא את היכל ה', כשנכנס מחרף ומנאץ אל קודש הקדשים ונעץ חרב בפרוכת, היאך יתכן שדוקא אז הוא מצא את אותם כרובים מעורים זה בזה, וכי בשעה קשה שכזו תתכן מציאות להחשיבים כעושים רצונו של מקום, וכי ברגעים נוראיים שכאלו שייך שיהיו פני הכרובים איש אל אחיו?!

למדך, כי עומק הרעיון מצוי באותם כרובים, כך גם באופן פניית פניהם זה לזה. כי בשעה שנכנס כהן גדול אל קודש הקדשים ומוצא את פני הכרובים שאינם איש אל רעהו, יוצא הוא מבועת ומפחד אל אחיו שבחוץ, אותם שממתינים ומצפים שיקטיר בעבורם את הקטורת ויעלה עשנה לריח ניחוח ולרצון, ורומז להם כי אות הוא משמים שאין הכל כשורה, ובאותה שעה נשבר ליבם והם שבים בתשובה. כך אחר זמן כשהוא נכנס שוב להזות מדם הפר, ורואה את סילוק החיבה, שוב הוא מסמן אל אחיו שבחוץ, והם מצידם בוכים ומתחננים, מבקשים לבקוע שערי שמים בתפילה ובתחינה. ובשעה שהוא נכנס להזאת דם השעיר והוא מוצא לחרדתו כי עדיין לא עלתה שוועתם, ועדיין לא נתרצה הבורא לקבל זעקת עם סגולה, ממשיך הוא לעורר את ליבם להמשיך ולבקש ללא הרף, כדי שיזכה וימצא בשעת הוצאת הכף והמחתה כי האיר הקב"ה פניו לעם מגולתו.

לא כן בזמן הנורא מכל בעת החורבן, בהנהגת הסתר הפנים שהיתה אז, לא היה מקום כלל לעורר את לב ההמון! ומשום כך חזרו הכרובים למצבם כבתחילה, עד שמצאו אותם הנכרים כשפניהם איש אל אחיו...

היו אומר, כי דוקא אותה הנהגה של הסתר פנים כביכול, דוקא הנהגת הרוגז ההקפדה וחרון האף, דוקא המעשים המבטאים חלילה כביכול את ריחוק הבורא מברואיו, הזמנים הקשים, המקרים והאסונות הנוראיים, אף אותם שאינם נתפסים בעיני בשר ודם, ותחושת הכאב החסר והיתמות, - כל אלו אינם באים אלא מתוך אהבה ורחמים, ולא היו אלא אותות של חמלה, קריאה לעורר את הלבבות לשבור את סגור ליבם ולהשיבים בתשובה, להביאם לתפילה וזעקה ולהזכירם לשאת עין לבוראים, ורק משום כך הריחוק כביכול, באה לה הקייבה החיבה והתשועה הגדולה.

בעמדנו עם כלות י"ב ירחים לאותו יום מר ונמחר, יש בה, בסוגלת הזמן, לעורר את המציאות הכואבת, ליתן רגע של התבוננות בפרש המעשים, לפתוח אפיקי דעת ומחשבה של הרהור, אף קריאה ברורה ונחרצת לחדול מערעור! לקיים את צוואת החיים, לגדל ולהתגדל, בצעידת בטח בדרך אשר הילכו בה ראשונים כמלאכים, לאור עמוד הענן אשר ניצב כחומה בצורה בראש המנהג, רבינו הגדול זיע"א אשר ברוחם ובגודל רעיונו הציב ציונים, סילק מהמורות וסילח משכח מערומות.

המלאך הגדול שהיכה בחן ובנועם על ראש כל קדקוד, דורש בתחנוניו אב לבן, ומבקש 'גדל!' ברוממות הדעת והמעשים, במחשבה ובהתבוננות, במניעת שטף החיים ועכירת זרימתם, בתיקון וחיוק החומה כמגן ותרס בפני כל מקלקל ומתריס, ובהעמדת החובה הברורה להיטיב וליישר דרך המעשים.

ובעת סער וסופת הרעיון, כשרוחות העוועים מאיימים לשבר ולנתץ, והרוחות המצויות ושאינם מצויות, מכות על פני כל, בשעה שעומד היצר הזקן והמנוסה ומבקש לסמא עיניים ולאטום את פעימת הלבבות. כשהוא מטה ומטעה במבוך הדרך, מבלבל ומטשטש, מצנן ומקרר, ממלא את זמן ההמון בהבל ורעות רוח לבל ימצאו פנאי להתבוננות, לסלק מעמם את יופי פני הכרובים והארת חיבתם, - דווקא אז תבא אצל ההמון הזמן של חיפוש עוגן ההלכה, בבקשת אמת להיאחז בדבר שיבטיח את המשך רועק קיומם, בהכרת ההכרח ללפות באחיות יד איתנה בעץ האיתן שיוכל להצילם מגלי הים הסוערים שמסביב, לסמוך ולתמוך בו עדי גיעו אל חוף מבטחים.

'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם' - עם ישראל כולו ובפרט ציבור בני התורה העמלים וההוגים בה תדיר, חייב לתת מעצמו תרומה, כל אחד ואחד מהם מחויב בתרומה אישית, למען בניינו האיש, למען בנין הכלל, להעמדת עצי המשכן, ולשאת בעול עם כלל נושאי הארון. על כל אחד ואחד מוטלת החובה, להאזין ולשמע את הקולות, לקבל את קריאת החיבה המופנית אליו, לתת את נדבת לבו, לפי הרהורי ליבו והכרתו בדבר הצריך אצלו חיזוק, לתת את כל ליבו למען לב האחר, להשתדל בכל עוז להחזיר את פני הכרובים איש אל רעהו.

ולייב אומר לי, כי רעיון נוסף טמון וחבוי כאן בעניין הכרובים, וכי באה בזה תורה ללמדנו, כי אחד המבחנים העיקריים לדעת אם ישראל עושים רצונו של מקום, בין בפן האיש לדעת כוונות האדם הפועל ועושה, לדעת מהיכן מקורם נובע, ובין בפן של הכלל לדעת אם הם אכן בדרגה שכזו, ואם זכו להיות בכלל עושי רצונו של מקום, הוא בבחינה מדוקדקת בעניין זה, בהתבוננות תדיר ובבדיקה מתמדת, האם אכן 'פניהם איש אל אחיו'...

'אין עושין נפשות לצדיקים דבריהם הם זכרונם' - כי הצדיקים אין להם ענין באותה מצבת אבן דוממת, אין להם צורך שתודיע האבן ותספר על מהותם ונפשם, ואך למסור בשפיכת הדיו בכיתובי סרק, כי הם המדברים בכל לבבם ובכל נפשם - דבריהם וישר אמריותיהם, הם הם נפשיותיהם! ומשכן, אין סילוקם מן העולם אלא באבדון הגשמי והנראה, אך תכלית חייהם לא מותה, ועמדת ניצבת בזקופת קומה בהמשך קיום הדרך שטוו וסללו, זיכרונם כתוב וחרות בספרי הלבבות, ופעולות חייהם חרוטים וחקוקים בלב המון נאמני דרך, ורק קיומה ללא כחל וסרק, הוא המביא להם העלאת זכרון תמיד.

וראוי החיזוק הבא מן הדברים, שיהא לזכרו הטהור ולעילוי נשמתו של רבינו ראש הישיבה זיע"א אשר רוח אחרת היתה עמו, סוככת בכנפיה להגן ולגונן מפני פוגעים ומפגעים, בלב הומה שאינו מסוגל לחשות אל מול הסכנה. ולגודל טובו וחסדו ביקש והתחנן למנוע קלקול ורוע, רועה נאמן שראה תדיר בסבלותם, אף הרכין ראש לשאת עמם בעול וסיכן עצמו בעבורם... לא חס ומרגיש שהשכיל ללמד צאן מרעיתו, באות ומופת ובדוגמה מוחשית, להבעיר הלבבות בגחלת נצח, הלוחשת בלהט הרעיון המתקומם מאליה אל מול חטא עוול ואוון, עד שטבעם הישר לא יוכל להשלים עם מציאות קלוקלת ומסואבת. והלב הגדול ששת לבו תדיר אל סובב לסייע בעדם, ולמנוע המטת החורבן הנורא על הכלל כולו, הוא גם שימליץ טוב בעבורם לשתורם מכללי צר ומצרי דעת, בהמשך צעידת בטח ובביאת גוא"צ במהרה אמן.

שנה חלפה עברה לה, ועדיין איננו מסוגלים להשלים עם המציאות המרה. מעדיפים אנו לשקוע במצולות התורה, ולהסיר כל דאגה.

לדבר ברורות קשה מיד, ההתפייטות קלה היא בעיניי.

הלא יאומן אירע לפני שנה, ורבינו הקדוש נסתלק מעימנו בטרהרה.

בתוך החלל שנפער אין מה למלאות. אך את המציאות לא ניתן לשנות.

חז"ל כבר אמרו את דברם, שדבריהם הם זכרונם. וכאשר זכרונם הם דבריהם, ומפכים בחיות נפלאה כל לב שומעיהם, הרי שעל החי אין גזירה שישתכח מן הלב, כל עוד את החיים הוא מלבלב, ומלבלב.

כי הדברים בעצמם חיים וקיימים, לכל בן דעת פשוטים, לחזור עליהם לא צריכים, והננו רק שליחי ציבור המבינים, כפי שהיה רגיל הוא זיע"א לחזור ולהקדים את אלו הדברים.

אך ברוך ד' זכינו, ואל המלאכה נגשנו. כבר בחיי חיותו, לעשות אוזניים לתורתו.

מה נאמר ומה נדבר, למעשה, מים שאין להם סוף, וקצה.

כך נבוע מחדש, להשתומם, לתפוס את הראש, ולהתבונן.

רק מהשיחות הבודדות, שכאן נכתבות, לא שייך שלא להתעלות, ברמות בלתי נתפשות. סוגיות ארוכות ועמוקות, כמין חומר נדרשות. בעמקות וברבנות, בלומדס' ובפנימיות.

וחס וחלילה לא לשכוח העיקר, תמיד יבוא בסוף, באמצע, ובהתחלה - מוסר.

לא להתענג בעלמא הדברים נאמרים, כי אם לחייבנו אורחות חיים. מתי יגיעו מעשי, למעשי אבות, חיים אדם, בשלשן חיוב גמור זה נרשם.

וכך נתבעים ומתחזקים, עולים ומתעלים. גם לאחר פטירתו, - מתורתו!

מה היה לנו, ומה איבדנו. מה חסרנו, ומה נחסרנו. איך איבדנו, את הענק שבענקים, ובעוונותינו כי רבו, נתקדש הוא קדש קדשים, ואנו, לאנחות נעזבנו.

האדם הגדול שגופו היה למטה, ונשמתו תמיד למעלה, ירד להיות בינותינו, ללחום את מלחמתינו.

הקריב את גופו ונשמתו, לא למען זרעו. לגילוי מלוא כל הארץ כבודו, מטרת הבורא בעולמו.

עלינו, על החיים נשאר, להשלים את הפער. להמשיך במה שהתחיל, ולהתחיל במה שהמשיך.

ואף לא עלינו לגמור המלאכה, אך אין אנו בני חורין ליטור הימנה.

כלל ישראל הוא גוף אחד, אי אפשר לוותר על אבר אחד.

האחר הגדול העומד בגלות, היא המלחמה בחיצוניות ובקריירות. החודרת לתוך חיינו, בחישובים ובערומותיות.

עלינו להרגיש את רוח החיים, שאת התורה היום מקבלים. זאת הזכיר לנו כל עת, שמעמד הר סיני מתרחש כעת.

לחיות בשטחיות לא נתן לנו, לחיות כמלומדה החיים מאיתנו. את האש הדליק והבעיר, ובלביות ההמונים אותה העביר.

הוכח לעין כל בשנה האחרונה, כי הבעירה פנימית לא גוועה. הלב הטהור, על החום שואף לשמור.

את שאיתו הגדולה נשלים, כלל ישראל ימשיכו לעולמים. את הבעירה הגדולה, של אש יוקדת בתורה, בשמירת החומות, בין קודש לחול מבדילות. לעד, ולעולמי עולמים, בביאת גואל צדק ברחמים.

בברכת השבת שהיא מקור הברכה
העורך

הפצת הגליון נזרם לעילוי נשמתו

עמוד דא"ש שלפני המחנה, רבן של ישראל אור העולם

עמוד הזעורה והעבודה, עמוד ההסד והיראה

מורי ורבי מרן ראש הישיבה רבינו הגאון החסיד האמיתי

רבי שמואל בן מרן גאון ישראל רבי שלמה זלמן אויערבאך זללה"ה

נלב"ע ביום המר והנמחר ליל שבת פרשת 'זכור' ה'תשע"ה

הוצא ע"י תלמידו המזאבק בעפר רגליו הר"ר ג' י.ב. שליט"א - ליקווד

הדפסת הגליון נזרם לעילוי נשמתו רבן של כל בני הגולה

אביהם וליבם של ישראל גאון וקדושו

אבינו רוענו רבינו הגדול הכ"מ

רבי שמואל בן מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוקללה"ה זיע"א

נלב"ע בליל שבת קדש קדשים ט' אדר תשע"ה

ת.צ.צ.ב.ה.

הוצא ע"י מקורבו הרב משה פישר שליט"א להצלחה וברכה בכל הענינים

”וְעִשִּׂיתָ בְּדִי עֲצֵי שֹׁטִים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב” (כה,ג)

על אותם בדי הארון נאמר בפסוק במלכים (א, ח,ח):
”וַיֵּאָרְכוּ הַבָּדִים וַיֵּאָרְאוּ רָאשֵׁי הַבָּדִים מִן הַקֶּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יָרְאוּ הַחוּצָה, וּדְרָשׁוּ חִז”ל (מנחות צח,א): ”כֹּל לֹא הָיוּ נוֹגְעִין בַּפְּרוּכָה? תַּלְמוּד לומר ”וַיֵּאָרְאוּ, אִי וַיֵּאָרְאוּ, יָכוֹל יְהוָה מִקְרָעִין בַּפְּרוּכָה וְיוֹצֵאִין? תַּלְמוּד לומר: לֹא יָרְאוּ הַחוּצָה, הָאֵל כִּי־צִדָּד דּוֹחֵקִין וּבּוֹלְטִין בַּפְּרוּכָה, ע”כ. לַמּוֹדֵן, שְׁבִדֵי הָאָרוֹן הָיוּ בְּתוֹךְ קוֹדֶשׁ קְדוּשִׁים, מוֹסְתֵירִים וּמְכֻסִּים בַּפְּרוּכָה, אֶךְ בּוֹלְטִים הַחוּצָה.

דַּרְשׁ עַל כֵּךְ מִן הָרֶב מִטְשַׁעֲבִין זֵיע”א: הִנֵּה בְּדֵי הָאָרוֹן מְסַמְלִים אֶת הַתַּלְמִידִי חֲכָמִים שֶׁהֵם נוֹשְׂאֵי הַתּוֹרָה, לְפִיכֵךְ עָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהַשְׁכִּיל לְאוֹר דְּבָרֵי חִז”ל, מִהֵי דֶרֶךְ הַהִנְהָגָה הַרְצוּיָה שֶׁל תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, מִצַּד אֶחָד - לֹא יָרְאוּ הַחוּצָה - אֲסוּר לֵהֵם לְהִרְאוֹת וּלְהִתְעַרֵּב יַחַד עִם עַמֵּי הָאֲרָצוֹת, אֶךְ מֵאֵידִךְ גִּיסֵא, - לִיָּאָרְאוּ רָאשֵׁי הַבָּדִים - צִירִכִים שֶׁתִּהְיֶה נִכְחוֹתָם מוֹרַגְתָּה הֵיטֵב וּמְשַׁפִּיעָה עַל סְבִיבָתָם, בְּגֵדֵךְ שֶׁהֵם ”דּוֹחֵקִים וּבּוֹלְטִים”...

וְהֵן דְּבָרֵינוּ שֶׁל הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל הַרְמָב”ם, אֹדוֹת דֶּרֶךְ הַהִנְהָגָה שֶׁל תַּלְמִיד חֲכָם (יְסוּדֵי הַתּוֹרָה פ”ה ה”א), חִז”ל: ”בְּדִירוֹ בְּנֵהֶת עִם הַבְּרִיּוֹת וְדַעְתּוֹ מִעֲרֶכֶת עֲמָהּ וּמִקְבָּלָם בְּסֶבֶךְ פָּנִים... וְלֹא יִרְבֶּה בְּאַרְחֻת עַמֵּי הָאָרֶץ וְיִשְׁכַּתָּהּ, וְלֹא יִרְאֶה תְּמִיד אֶלָּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה עֲטוּף בְּצִיצִית מְקַתֵּר בְּתַפְלִין וְעוֹשֶׂה בְּכָל מַעֲשָׂיו לְפָנֵים מְשׁוֹרֵת הָדִין, וְהוּא שְׁלֵא יִתְרַחֵק הִרְבֵּה וְלֹא יִשְׁתַּמֵּךְ, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ הַכָּל מְקַלְסִין אוֹתוֹ וְאוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמִתְאַוִּים לְמַעֲשָׂיו, הֲרִי זֶה קֶדֶשׁ אֶת ד’, ע”כ”.

נִמְצָא, שֶׁהַתַּלְמִידִי חֲכָמִים לְשַׁעֲצָמָם מוֹבְדִלִים הֵם וּמוֹפְרָשִׁים מִכָּלל הַצִּיּוֹר, וְכִפִּי שֶׁהָאָרוֹן וּבְדֵיו מוֹבְדִלִים ע”י הַפְּרוּכָה, אֶךְ בַּד בַּד כִּפִּי שְׁבִדֵי הָאָרוֹן הָיוּ בּוֹלְטִים וְנִרְאִים, עַל כֵּן כִּפִּי שְׁקוּבָה הַרְמָב”ם, חֲבוּתוֹ שֶׁל הַתַּלְמִיד חֲכָם שְׁלֵא יִתְרַחֵק הִרְבֵּה וְלֹא יִשְׁתַּמֵּךְ - כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה לֵהם הַשְׁפָּעָה טוֹבָה.

זוֹהִי מַהוּתוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חֲכָם - מוֹבְדֵל, אֶךְ בּוֹלֵט!

”בְּטַבַּעַת הָאָרֶן יִהְיוּ הַבָּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ” (כה,טו)

הִנֵּה בַכְּמָה כְּלִים נִצְטוּנוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם בָּדִים, אִלֵּם שׁוֹנֵה הוּא הָאָרוֹן שֶׁהַתּוֹרָה אִסְרָתָה לְהִסָּר אוֹתָם מֵעֵלִים - ”לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ”, וְהַמְסִיר בְּדֵי אָרוֹן לִקּוֹה? (יִמָּא ע”ב,א), זֹאת מֵאֲחֵר שֶׁהַבָּדִים הֵם חֶלֶק מִצִּוּתוֹ.

יִתִּירָה מִכֵּךְ, חִז”ל דְּרָשׁוּ (מִנְחוֹת צח,ב) שֶׁרָאשֵׁי הַבָּדִים בִּלְטוּ מֵאֲחֹרֵי הַפְּרוּכָה, וְנִמְצָא שֶׁרַק עַל יָדָם יָדְעוּ כָּל בְּאֵי הַמְּקִדָּשׁ עַל הַיִּמְצָאוֹת שֶׁל הָאָרוֹן מֵאֲחֹרֵי הַפְּרוּכָה. אֲכַן, מוֹסֵר הַשֵּׁכַל גָּדוֹל יֵשׁ לַלְמוּד מִכָּאן, וְכִפִּי שֶׁהָאִיר אֶת הַדְּבָרִים, לוֹחֵם מִלְחַמַת ד’ - הַגָּאֹן רַבִּי שִׁמְשׁוֹן רַפָּאֵל הִירֵשׁ זצ”ל: נִרְאֶה כִּי הַמְצוּה לְשַׁלּוֹם לֹא יִסְרוּ הַבָּדִים מִן הָאָרוֹן, קוֹבַעַת מֵרָאשׁ לְכָל הַדּוֹרוֹת אֶת דְּבַר הָאֱמֶת, שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת וְתוֹעֲדוּתָהּ, אֵינָן שִׁיכּוֹת דּוּקָא לְמִקּוֹם הַקּוֹדֶשׁ וְהַמְּקִדָּשׁ, כִּי תוֹרַת ד’ אֵינָה קְשׁוּרָה אוֹ זִקּוּקָה לְמִקּוֹם מִיּוֹחַד! לְפִיכֵךְ קְבַעַת הַתּוֹרָה, כִּי לֹאֲרוֹן לְעוֹלָם יִהְיוּ מִצּוּמִדִּים - בְּדִיו, כִּדִּי שֶׁנִּכְחוֹתָם הַתַּמִּידִית תַּעֲיִד עַל כֵּךְ, שֶׁתּוֹרַת ד’ מוֹכֵנָה מִזּוּמָנָתָה לְשֵׁאת אוֹתָהּ וּלְהַעֲתִיק אוֹתָהּ בַּעַת הַצּוֹרֵךְ לְכָל מִקּוֹם שֶׁהוּא, וְאֵם לֹא יִתֵּן לְקִיָּם אוֹתָהּ כָּאן, עָלֵינוּ לֵאחֹזֵב בָּהּ בְּעוֹ, וּלְגַלּוֹת עִמָּה לְמִקּוֹם אַחֵר!

וְדַבֵּר זֶה בּוֹלֵט וּמוֹדַג, בְּנִיגוּד הַנִּיכָר שֶׁבֵּין הָאָרוֹן לְשֵׁאֵר כָּלִי הַמְּקִדָּשׁ, וּבִיחּוּד הַשּׁוֹלְחָן וְהַמִּנְחָה אֲשֶׁר גַּם לָהֶם יֵשׁ בָּדִים, אֲלֵא שֶׁהַבָּדִים שֶׁלָּהֶם מוֹתֵרִים לְהִסָּרָה, וְהֵרִי הֵם כְּבִיכּוֹל מוֹדִיעִים וּמְכַרְזִים, כִּי הַשּׁוֹלְחָן וְהַמִּנְחָה - הַחַיִּים הַגִּשְׁמִיִּים וְאִפִּילוֹ הַחַיִּים הָרוּחָנִיִּים - קְשׁוּרִים וְתוֹלִים הִרְבֵּה בְּאֲדַמַת אֶרֶץ הַקּוֹדֶשׁ, אֶךְ לֹא כֵךְ הַתּוֹרָה, אוֹתָהּ יֵשׁ לְהַעֲתִיק בְּשַׁעַת הַצּוֹרֵךְ גַּם לְמִקּוֹם אַחֵר!

וְכַמוֹ מֵאִלְיָה, עוֹלָם וּמֵאִירִים דְּבָרֵינוּ הַנּוֹדְעִים שֶׁל רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל בַּעַל הָאֵבִי עוֹרִי זֵיע”א (בַּמַּעֲמֵד פְּתִיחַת ”רַחֵם כְּלֵה” תַּשְׁמִיט): עָלֵינוּ לְהִשְׁרִישׁ בִּלְבָנוּ, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל חֵי וְקִיָּם בְּכָל מִקּוֹם הַיִּמְצָאוֹ. לֹא בְּנַחֲלַת אֶרֶץ מוֹתָנָה קִיּוֹם הָעַם, אֲלֵא בִכַּח הַתּוֹרָה, אֲפֶשֶׁר לִיטוֹל

רוממות הפרשה

הרב יעקב לייסון

מפני הפרשה

מתחנינו את האדמה שאנו יושבים עליה, אבל החומש הלא נשאר בידינו, וכל זמן שאנו מחזיקים בתורת ד', אנו נשארים עם נצחי - חי וקיים לעד.

”וְעִשִּׂיתָ שְׁנִים כְּרָבִים זָהָב מְקֶשֶׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכֶּפֶרֶת” (כה,יח)

אִמְרוּ חִז”ל (מְכִילֵת, פ”): אֶלֶּהִי כֶּסֶף וְאֶלֶּהִי זָהָב לֹא תַעֲשֶׂוּ לָכֶם (לַעֲלִיל כ”כ), אֶלֶּהִי כֶּסֶף לְמָה נִאֲמַר, וְהָלֹא כָבֵד נִאֲמַר ”אֶלֶּהִי זָהָב, וְמָה תַלְמוּד לומר ”אֶלֶּהִי כֶּסֶף? לְפִי שֶׁמִּצְוֵנוּ כָּל כָּלִי בֵּית עוֹלָמִים שֶׁאֵם אֵין לָהֶם שֶׁל זָהָב הֵן עוֹשִׂים אוֹתוֹ שֶׁל כֶּסֶף, שׁוֹמֵעַ אֵנִי אִף שְׁנִים כְּרֹבִינִן כֵּן, ת”ל אֶלֶּהִי כֶּסֶף, הֵא אֵם שְׁנִיתָם מִשֶּׁל זָהָב הֵרִי הֵן כִּאֲלֵהִי כֶּסֶף, ע”כ.

לְמַדְנוּ מִדְּבָרֵיהֶם, שֶׁכָּל כָּלִי הַמְּקִדָּשׁ כֹּאשֵׁר לֹא יִתֵּן לַעֲשׂוֹת שֶׁל זָהָב, בַּדִּיעֵבֶד עוֹשִׂים אוֹתָם שֶׁל כֶּסֶף וְהֵם כְּשִׁירִים, אִלֵּם שׁוֹנֵה דִּינָם שֶׁל הַכְּרֹבִים, שְׁלֹעִלֵם לֹא יִתֵּן לַעֲשׂוֹתָם רַק שֶׁל זָהָב, וְאֵם הֵם נַעֲשׂוּ מִכֶּסֶף הַכְּתוּב קוֹרָא עֲלֵיהֶם - ”אֶלֶּהִי כֶּסֶף”. וְיֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, מִדּוּעַ נִשְׁתַּנּוּ הַכְּרֹבִים מִשְׁאֵר כָּל כָּלִי הַמְּקִדָּשׁ?

וְדַרְשׁ בּוֹזֵה מִן הַגָּאֹן רַבִּי מֵאִיר שְׁפִירָא זצ”ל מְלּוּבִלִין: הִנֵּה כִפִּי הַמוֹבָא בְּרִש”י, כְּרָבִים - דְּמוּת פְּרוּצוֹן תִּינוּק לָהֶם.

וּמֵאֲחֵר וְהַכְּרֹבִים הֵם כְּדִמוּת תִּינוּקוֹת, נִרְאֶה כִּי בֹא הַדְּבַר לְלַמֵּד בְּדֶרֶךְ רִמּוֹ, כִּי גַם אֵם יִשְׁנֵם דְּבָרִים שֶׁאֲפֶשֶׁר בַּדִּיעֵבֶד לַעֲשׂוֹת בָּהֶם אִיזֵה שִׁינוֹ מַחֲמַת הַדַּחַק וְלֵאזִיזָה צוֹרֵךְ, בְּכָל הַנוּגֵעַ לַחֲנוּךְ שֶׁל הַתִּינוּקוֹת, שֶׁם לְעוֹלָם אֵין לִשְׁנוֹת בְּמֵאוּמָה!

וְזוֹהוּ הַרְמָז בְּכְרֹבִים - כְּדִמוּת תִּינוּק, שֶׁכָּל שִׁינוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּהֶם, וְאִפִּילוֹ מִזָּהָב לְכֶסֶף, הֵרִי אֵלּוּ ”אֶלֶּהִי כֶּסֶף”, ר”ל.

”וְעִשִּׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי שֹׁטִים עֲמָדִים” (כו,טו)

וּבְרִש”י: ”הִיָּה לוֹ לומר וְעִשִּׂיתָ קְרָשִׁים, כְּמָה שֶׁנִּאֲמַר בְּכָל דְּבַר וּדְבַר, וּמָהוּ הַקְּרָשִׁים, מֵאוֹתָן הָעוֹמְדִין וּמִיּוֹחַדִּין לָכֵךְ. יַעֲקֹב אֲבִינוּ צִפֶּה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְנִטַּע אֲרִיזִים בְּמִצְרַיִם, וְכִשְׁמַת צוּרָה לְבָנָיו לְהַעֲלוֹתָם עִמָּהֶם כְּשִׁינָא מִמִּצְרַיִם, אִמְרוּ לָהֶם, שְׁעִידֵי הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצוּתָהּ אֲתַכֵּם לְמִשְׁכַּן מִשְׁכַּן בְּמִדְבַר מַעֲצֵי שֹׁטִים, רָאוּ שִׁהְיוּ מְזוּמָנִים בִּידְכֶם.” וְצִדִּיק הַלֵּבִין, הֵרֵם גַּם שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְאֲבָנֵי הַשּׁוֹהֵם לֹא הָיוּ בְּמִדְבַר, וְהֵיוּ צִירִכִים עֲנִי שְׁמִיא לְהִבִּיא אוֹתָם כְּמִבּוֹאֵר בְּמִדְרַשׁ, וְא”כ מִדּוּעַ עַל זֶה לֹא צִפֶּה יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ, שִׁיחֲסֹר לָהֶם שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וְאֲבָנֵי הַמִּלּוּאִים, וְהִיָּה מְכִינָם מֵרָאשׁ?

בִּיאֵר הַמַּגִּיד הַיְּרוּשְׁלָמִי הַגֵּה”צ רַבִּי שְׁלֹם שְׁבֵדְרוֹן זצ”ל, שְׁצִרִךְ לומר, שְׁדוּקָא אֶת הָעֲצֵי שִׁיטִּים” הָרָאוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, כִּיֹּן שְׁהִיָּה צוֹרֵךְ שִׁיטִּים מֵרָאשׁ, וְלִכֵּן הָרָאוּ לוֹ שִׁהְיוּ חֲסִירִים הָעֲצִים הַלָּלוּ לְקִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן, אֶךְ אֶת אֲבָנֵי הַשּׁוֹהֵם אֲשֶׁר לֹא הָיוּ חֲסִירוֹת כִּי הִבִּיאָם הָעֲנָנִים, מִמִּילָא לֹא הִיָּה שׁוֹם צוֹרֵךְ בְּהִכְנוּתוֹ, וְלִכֵּן לֹא הָרָאוּ לוֹ, וְעֲלֵיהֶם הוּא לֹא צִפֶּה.

אֲלֵא דַעֲדִינִן צ”ב, דְּסוּף סוּף, מִדּוּעַ הִיָּה צוֹרֵךְ לְהִרְאוֹת לִיעֲקֹב אֲבִינוּ אֶת הַצּוֹרֵךְ בְּהִכְנוּת עֲצֵי שִׁיטִּים עַל מִנַּת שִׁיכִינָם מֵרָאשׁ, וְלֹא נַעֲשֶׂה נִסַּע עַל הַקְּרָשִׁים כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה נִסַּע עַל אֲבָנֵי הַשּׁוֹהֵם?

אֲלֵא נִרְאֶה, דִּהְנֶה עֵינֵךְ שֶׁם הַבֵּית קָרוֹי עַל שֶׁם קִירוֹתָיו שֶׁהֵם מַגְדִּירִים אֶת מִקּוֹמוֹ שֶׁל הַבֵּית, וּמִפְרִידִים אוֹתוֹ מִרְשׁוֹת הָרִבִּים. וְכֵן הוּא הַדְּבַר בְּקִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם עֵינֵךְ הוֹוִית הַמִּשְׁכָּן וְהֵם מַגְדִּירִים אֶת מִקּוֹמוֹ וְקִדּוּשׁוֹ. אֲלֵא שֶׁבְּתוֹךְ הַמִּקּוֹם הַקּוֹדֶשׁ הַלֵּוֹ, יֵשׁ בּוֹ פְּרִטִּים חֲשׁוּבִים מְאֹד כְּגוֹן הָרָאוֹן, הַמִּזְבֵּחַ, הַשּׁוֹלְחָן וְהַמִּנְחָה.

וְאִשֶּׁר לָכֵן, בַּעֲיָקֵךְ הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא הַקְּרָשִׁים, לֹא שִׁיךְ יַעֲשֶׂה בַּזֶּה נִסַּע, כִּי בִּיסוּד הַמִּשְׁכָּן צִרִיךְ לְהַשְׁרִישׁ אֶת הַקּוֹדֶשׁ מִכַּח מַעֲשֶׂה יְדֵי אָדָם, עַל מִנַּת שֶׁתִּמְשַׁךְ וְתִגְרַר קְדוּשָׁה מִמִּשְׁכָּן הָעֲדוּת לְמִשְׁכָּן הַקֶּטָן שֶׁבֵּלֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְהִיָּה צִרִיךְ יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְנִטּוֹעַ עֲצֵי אֲרִיזִים בְּמִצְרַיִם וּלְצוּתָהּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁיקּוּחַ עִימָם אֶת הַקְּרָשִׁים הַלָּלוּ בְּכָל הַדֶּרֶךְ מַעַת יִצִּיאַת מִצְרַיִם וְעַד לְבִנְיַת הַמִּשְׁכָּן בְּמִסְרֹת נַפְשׁ, כִּי רַק בִּכֵּךְ יוֹכֵל לְבֹאֵה הַמִּשְׁכָּן עַל מַתְכּוֹנָתוֹ הַנִּרְצִית.

וגם לאחר חצות, והיינו משום דצריך אכלוהו דסעודת אחר חצות, וא”כ ה”נ בהתחיל סעודה שניה לפני חצות, אף דאוכיל נמי אחרי חצות, אכתי סעודת אחרי חצות אין כאן, וזה כסברת הא”ר. ונראה סברת המ”א, דהא”ר דסעודה אחת לא נחלק לתרי אכלוהו אף דיש בזה קודם ואחרי חצות, וה”נ שתי סעודות לפני חצות חוזר לחד אכלוהו, דהכל אכילת לפני חצות, אבל בסעודה אחרת דיש בזה גם אכלוהו נוסף דלאחר חצות, שפיר מתקיים תלתא אכלוהו דשבת, עכ”ל.

הרב יעקב לייסון

רוממות ההלכה

הלכות "שבת קדש קדשים"

במשנתו של רבינו הגדול מן ראש הישיבה הגר”ש אויערבאך זצוקל”ה

סעודה שלישית שנמשכה בלילה

כתב באליה רבה (סימן שא ס”א) שאם נמשך סעודה שלישית עד אחר חשיכה א”צ לאכול עוד סעודה רביעית במוצאי שבת ע”כ, והנה באליה רבה לא הזכיר שצריך לאכול כזית פת משחשיכה, אולם בערוך השולחן (סימן ש ס”ג) הביא את דינו של הא”ר, וכתב דאם המשיך סעודה שלישית תוך הלילה ואכל בלילה כזית יכול לצאת בה גם סעודת מלוה מלכה, ע”כ.

ובתהלה לדוד (סימן ש) כתב ע”ד הא”ר בזה”ל, ולא אבין איך אפשר לקרות סעודה ג’ סעודת לויה ועדיין כל קדושת שבת עליו ויאמר אח”כ רצה והחליצנו ביום השבת הזה וכו’, השבת הגדול והקדוש הזה וכו’, והט”ז כתב דלוייה שייך אחר שיצא המלך דהיינו אחר הבדלה, וצ”ע, עכ”ל. ובכף החיים (סק”א) כתב: מיהו לפי דברי האר”י ז”ל נראה שצריך לעשות סעודה אחרת משום שזה בחי’ בפ”ע וזה בחי’ בפ”ע, וגם שצריך להמשיך על ידי סעודה ד’ מסעודות שבת שהם ג’ לסעודות החול, ואין יהיה זה בסעודה אחת, וגם צריך שתהיה סעודה ד’ אחר הבדלה וסעודה ג’ היא מהיום, ואין יתערבו יחד יומם ולילה, אלא מוכרח שצריך לעשות אחרת לשם מצות סעודת רביעית.

והמטה אפרים (סימן תרפ סמ”ז) עשה כעין פשרה בזה, וכתב וז”ל, ואם הוא מאחר בסעודה שלישית לתוך הלילה, יאכל קצת בלילה ויכוין במחשבתו שתעלה לו במקום סעודה רביעית, וממ’ יאחז דרכו לאכול אחר הבדלה מיני תרגימא או פירות, ע”כ. ובאלף למטה שם כתב ע”ד הא”ר, דאפשר שלכן אין נזהרים כל כך בסעודה זו אף תלמידי חכמים, לפי שעל הרוב נמשך להם סעודה שלישית בלילה ואוכלין אז מעט.

דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת

כתב הרמ”א (סימן ערה ס”ב): נהגו לכסות הקטנים שלא יהיו ערומים בפני הנרות,

הפחד להיות

לרגל יום השנה הראשון בני הגולה מרן

הבלתי נתפסת המקפאה את הדור כולו.

רבינו הגדול זיע"א שהופקד על הפשרת הקפאון והקיריות, בוכה על הכל, וכבר אז, עוד בטרם קלטנו אנו, את הממתין לנו, קלט הוא את הכל, והחל במלחמתו הגדולה.

ומה אמר אז, באותם זמנים קשים לישראל?

רבינו הגדול זיע"א ביקש להנחיל לנו את היסוד הנורא הזה:

עיקר העלייה הוא קודם כל לא להיות "עם הארץ"! "עם הארץ" הוא הדבר הגרוע ביותר, ממנו יש לפחד, וכל חסרון בדיעת התורה הוא "עם הארצות".

צורת החיים היא שיושבים ולומדים ורוצים לדעת את התורה, כי צריך ללמוד וחייבים ללמוד, לא מתוך מחשבות שצריך לטפח 'גדול הדור' בדווקא, רק פשוט צריך ללמוד, כל אחד חייב להיות תלמיד חכם, כי חייבים לדעת את התורה.

דברים פשוטים...

וכך אמר רבינו הגדול זיע"א: "ככל הדורות בעם ישראל השאיפה הגדולה ביותר והאושר הכי גדול לבנים הנה, שיהיה לו בן תלמיד חכם, והאושר הכי גדול לאשה שבעלה הוא תלמיד חכם, ככל שלמדו מתוך הדחק היו מאושרים".

"אלו הם דברים שהיו מושרים בכל הדורות!"

תמיד ידעו שללמוד תורה זו הזכות הגדולה ביותר, תמיד ידעו שהתורה בעצמה היא הפתרון לכל דבר, ודבר זה היה פשוט אצל האנשים ואצל הנשים".

ואז סיפר רבינו הגדול זיע"א: אמרתי פעם לפני מרן זצ"ל ביארצייט של הרבנית שלו ע"ה דברים פשוטים...

אני יכול להעיד וכל מי שהכיר יכול להעיד, לא נאריך בזה, אך הסבתא ע"ה הייתה מספרת בהתפעלות על אמי ע"ה, שפעם אחת איתה את הילדים הקטנים שבגדיהם התלכלכו. היא העירה לאמי ע"ה על כך, והתשובה הייתה פשוטה: 'הבגדים מונחים בארון, וכדי להגיע אליו צריך לעבור דרך החדר שבו אבי זצ"ל ישב ולמד, ואם כן לא שייך להפריע לו'. הסבתא נהגה לספר זאת בשמחה ובהתפעלות, איך היה כל כך פשוט שידעו שאין דבר אחר חוץ מתורה. כך גם הרבנית ע"ה של מרן זללה"ה, גם לה וגם לאמי ע"ה, בזמן שנישאו וחיו ומסרו עצמן לבני תורה, לא היו להם שום מחשבות או חלומות למסירות הזו בגלל שמטפחים 'גדולי הדור'!

רק היה מושרש בפשטות, שהבעל תלמיד חכם יושב והוגה בתורת ד', זו התכלית של כל החיים.

לא חשבו מה שייצא! בוודאי לא היו פרסומים ועיתונים כמו היום... פשוט הייתה תורה. אכן, כך העיד רבינו הגדול בעצמו, שהאווירה בבית הגדול ברחוב פרוש תשע בשערי חסד, והאווירה בבית הגדול שברחוב חנו, אז באותם הימים לא פקיע שמירתו הבתית הללו, לא הייתה שיש כאן 'מהלך' של 'טיפוח גדול הדור'!

לא חשבו על כך ולא חלמו על כך.

האווירה בבתי הללו, שיש חיוב ללמוד, שאסור להיות עם הארץ! וכדי לא להיות עם הארץ יש ללמוד וללמוד כל היום, ואפילו שבגדי הקטנים אינם נקיים אם זה יפריע את הלימוד, לא נכנסים לחדר. כי צריך ללמוד וחייבים ללמוד.

כך הייתה האווירה בבתי הגדולים בית מרן הגרש"ז זיע"א ובית מרן הגרש"ז זיע"א.

ומה גדל וצמח בבתי הללו, האם גדולי הדור? - בוודאי.

אבל בעיקר מה שיצא מהבית הגדול ברחוב פרוש בשערי חסד, זה פחד גדול להיות עם הארץ... פחד גדול ומושרש בעומק הנשמה. פחד שליווה את שוכני הבית ועדיין מלווה אותם כל ימיהם.

כל חסרון בדיעת התורה, הוא דבר מפחיד. לא לדעת את התורה זה דבר מזעזע ומרעיד את הנפש.

הרבצת תורה או 'שטעלע'

עוד היה מרגלא בפומיה דרבינו הגדול זיע"א: אמי ע"ה מסרה נפשה על לימודו של אבא זצ"ל, אך אף פעם לא הרגישה שהיא מוסרת נפשה כדי לגדל כאן 'גדול הדור', אלא מוסרת את נפשה למי שלומד תורה.

בימינו מי שאחר כמה שנות לימוד רואה שלא יצא ממנו חזון איש, הרי הוא נשבר. אבל אמא מסרה נפשה לא עצם לימוד התורה, לא לשום תכלית, רק כדי שלא יהיו עם הארץ.

וכך סיפר: כשאבא הלך לקול תורה, אמר לו הסבא שהוא לא יודע למה הוא צריך את זה, הרי הוא יושב ולומד טוב. ההסבר היחיד שניחח דעתו של הסבא זה שיש בקול תורה יותר הרבצת תורה. את זה הוא הבין, אבל זה היה פשוט שאם ענין השטעלע יפריע בך הוא זה לשקידה ולהתמדה, אז לא הולכים לשם.

גם הרבנית ע"ה, שהייתה מסורה לתורתו של רבינו הגדול זיע"א בכל נפשה, לא הסכימה בתחילת הדרך כשדיברו על פתיחת הישיבה לכל העניין. גם היא הייתה מחונכת שהעיקר הוא ללמוד תורה כי צריך ללמוד תורה, הדבר היחיד שביררה אם יש בזה יותר 'הרבצת תורה' או שזה רק ענין של 'מעמד', וכשאמר לה רבינו הגדול זיע"א שזה יותר הרבצת תורה, אז נכנסה לענין הישיבה בכל לב ונפש.

הפחד הזה ששרשו בית מרן הגרש"ז זיע"א הוא הפחד ששלט בכיפה בישיבות בהם הרביץ רבינו הגדול זיע"א תורה, הוא שלט ברמה באמשינוב, באיתר, בישיבת קול תורה, ובעיקר בישיבת מעלות התורה.

מדוע חוויר פניו?

להיות מקורב לרבינו הגדול זיע"א, לא היה דבר קל כלל ועיקר. כי 'עמ'הארצים' לא היו מסוגלים לשרוד בסביבת רבינו הגדול זיע"א.

תופעת ה'מבחנים' של רבינו הגדול זיע"א, הייתה תופעה ידועה לכל הסובבים הקרובים. אסור להיות עם הארץ. אסור!

ומה זה "עם הארץ"?

לא לדעת ידיעה פשוטה של מושגים הייתה פחד פחדים ממש. ולא היה שייך להתחמק ממנו, העם הארצות הייתה שקופה לפניו והיה מגיב על כך בחומרה.

ובטרם נגולל על קצה המזלג את קצה הסיפורים הקיימים שיכולים למלא ספר שלם, ראשו על כרעיו ועל קרבו, נספר על המעמד ההוא שקרה באחד מרחובות שערי חסד.

המעמד בו חוויר פניו של מרן הגרש"ז זיע"א. הזמן בו חווה צער נורא, עד שחוויר פניו. היה זה ביום מן הימים, רבינו הגדול זיע"א פוגש באביו הגדול ברחוב בשערי חסד, ומיד צללו השנים לעומקה של הלכה.

הנידון אותו הציע היה בענין ברכה אחרונה על עלי גפן ושעור העיכול.

הבית...

בית גדול היה בישראל, הבית ברחוב פרוש תשע בשכונת שערי חסד.

באותו בית בו דר הצדיק ירא האלקים רבי לייב רוחמקין זצ"ל, מלמד בעץ חיים, ולו בן יחיד ובת יחידה.

בפורים המשוש שנת תר"צ, זכה רבי לייב רוחמקין להגשים את שאיפתו העצומה. שאיפה אשר יקדה בו שנים רבות יומם ולילה.

הן במרחק לא רב מביתו בגבול שבין שכונת "שערי חסד" לאחוזתה הקטנה שכונת "נחלת צדוק" התגורר הגאון המקובל רבי חיים לייב אויערבאך זצ"ל, ולו בן שלימים האיר את עיני ישראל בתורתו ובפסק הלכה גאון ישראל מרן רבי שלמה זלמן זיע"א.

יגיעות רבות יגע כדי לזכות להכניס מרגלית יקרה זו אל ביתו. מה גדלה שמחתו כשזכה להגשים את שאיפתו העצומה. ואז נבנה הבית!

מהו בית? - ארבע קירות וגם מעליהם! אבנים, חלונות ודלתות, רהיטים וחפצים! אלו אולי המרכיבים הגשמיים של הבית, כאלו ממלאים את שליש העולם המיושב בבני אדם.

כשמדברים על בית, מתכוונים למשהו אחר.

לאווירה השוררת בבית. לתוכן הרוחני שהיא היא מהותו של הבית! בית הוא אטמוספירה. שוכני הבית ובניו, במעשיהם ובתהלוכותיהם, במחשבות ליבם ובקנייני הרוח שהם רוכשים לעצמם, יום יום שעה שעה, יוצקים את התוכן הפנימי, את רוח הבית.

הילדים הנולדים אל תוך האווירה, יונקים יחד עם חלב אימם את התוכן הרוחני הממלא את הבית, האטמוספירה של הבית נוצקת אל תוך ליבם ונשמתם עד שהופכת למהותם!

התוכן הפנימי של הבית, הופך להיות נקודת המוצא של הילדים, האלף ב"ה! המושגים הבסיסיים.

ובמילה אחת: היסודות!

מכאן ואילך, הטיל הרבנו של עולם תפקיד על כל ילד לבנות את קומת חייו, נדבך אחר נדבך, קומה על גבי קומה, על בסיס היסודות האיתנים שספג בביתו.

האווירה!

אם נשאל, איזה אוירה שררה בביתו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך?

במחשבה ראשונה, חולפים במוחינו ציורים מופלאים על בית של גדלות, מלכי תורה ונסיכיה, אוירה עצומה של רוממות, עמל התורה בלי קץ ושיוור. מחזות נשגבים של עמל ויגיעה על כל קוץ ותג מן התורה הקדושה. סיפורים מופלאים על אהבת תורה אין קץ הנשפכת באשד אינסופי כמפל מים אדיר. דקדוק הלכה ועשיית רצון הבוהר על כל צעד ושעל. תפילות רותחות ודמעות כמים של האמא והסבתא על הבנים שיגדלו בתורה ויראת שמים.

אכן נכון הדבר, אין חוסר אמת בציורים הללו, אכן היה הבית בית של גדלות, מעצם היותו ביתו של מרן הגרש"ז זיע"א.

אבל לא זו ההגדרה האמיתית בתכלית של הבית! סיפורים ומחזות של "גדלות" הם רק קצה הקצה של המציאות האמיתית...

הבה ונספר את האמת, כפי שסיפירה בכור הבנים, רבנו הגדול זיע"א.

בבית שברחוב פרוש בשכונת שערי חסד, בביתו של מרן רבי שלמה זלמן, שפקע שמו בעולם כולו כאביר המידות הטובות, בבית הזה שררה אוירה של פחד...

המטרה.

פחד נורא מלהיות עם הארץ!

"עם הארץ" הייתה מציאות מפחידה ומרעידה, לא הייתה מציאות גרועה ממנה.

אין לשער ולתאר את גודל המיאוס והסלידה מ"עם הארצות" ששרתה בביתו של מרן הגרש"ז אויערבאך זיע"א.

"עם הארץ" היה הדבר המפחיד ביותר.

כשאנו מדברים על "עם הארץ" אין הכוונה למה ש"עם-הארצים" כמונו מגדירים את המושג "עם הארץ".

כי הלא שבבילינו, הרחוקים הרבה מידיעת התורה, לא מתאים לנו לכנות את עצמינו כ"עם הארץ", הדבר הלא פוגע ממש בכבוד שלנו, לכן כדי להגן על עצמינו, אנו מרחיקים את המושג "עם הארץ" עוד ועוד ומשתדלים להזיזו ככל האפשר למה שרחוק מאיתנו, כדי שלא נמצא את עצמינו מול ההגדרה הבלתי נעימה של "עם הארץ".

אבל לא! איננו נכנסים כאן לדון בהגדרת דין "עם הארץ" בהלכה. אלא רק להגדיר מהו ומיהו אותו ה"עם הארץ" ממנו פניחו בביתו של מרן הגרש"ז זיע"א פחד נורא.

ה"עם-הארצות" שפחדו ממנו בביתו של מרן הגרש"ז זיע"א הייתה לא לדעת משנה מפורשת!

מרן הגרש"ז זיע"א לא הבין איך יתכן מושג כזה, אברך שאינו יודע משנה מפורשת בכל הששה סדרי משנה.

הפחד להתפס כחוסר ידיעה בתורה שרר בבית מרן הגרש"ז זיע"א ונספגה בעצמותיהם של בני הבית לכל ימי חייהם.

זה היה הבסיס, זו הייתה האווירה.

האם הגדולה, מרת חיה רבקה אשת מרן הגרש"ז זיע"א, הצליחה לגדל בית של "גדלות".

אבל ה"גדלות" הייתה התוצאה גרידא. היא מצידה ניהלה בית שמפחדים להיות בו "עם הארץ", לא בית של גדול הדור, ולא בית של בנים וחתנים ענקי רוח גדולי ישראל, אלא בית שהבסיס שלו הוא שצריך ללמוד, בגלל שצריך ללמוד ושאסור בשום פנים ואופן להשאיר, חלילה וחס, עם הארץ!

"שטעלע"?! "להיות גדול"?! כל יראה ובל ימצא בבית הגדול הזה! לא דיברו על זה ולא שוחחו על זה, המושגים הללו לא היו קיימים בשיח שאפף את בית הגדלות הזה.

עיקר העליה

הבה נדלג מכאן, עשרות שנים, עד למעמד ההספד הגדול של רבינו הגדול זיע"א על רבינו מרן הגרש"ז אלישיב זיע"א.

השנה, שלהי שנת תשע"ב, שנת תשע"ב הייתה שנה קשה מנשוא לעם ישראל. באמצע חודש שבט, נפל רבינו מרן הגרש"ז אלישיב זיע"א למשכב. עיני ישראל נשואות לבית החולים "שערי צדק", הלב של כלל ישראל מפרפר, בהשוות טובות ונוראות מרגע לרגע. כלל ישראל, מרגיש בליבו, את הממתין לנו...

כולם רועדים מפני הבאות, לא מעלים על הדעת לאיזה תהומות תיפול היהדות החרדית הנותרת לפליטה אחרי שהמנהיג הגדול שאחז ושמר על הדור כולו אינו מסוגל לשמור על הדור מפני זאבי הטרף החילוניים החפצים לכלותו.

ואז, ביום כ"ח תמוז חשכו המאורות.

עד היום הזה היהדות החרדית מלקקת את פצעי החושך הגדול שירד לעולם.

אז באותם הימים, ימי ההספד והבכי, עמד רבינו הגדול זיע"א עטוף בטליתו, והספיד.

הכאב בלתי נתפס, הדור כולו בוכה על עצמו, כמו צופה את החושך הגדול והקיריות